

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษาไปใช้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แหล่งข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา 2) แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันการอาชีวศึกษา 3) แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 4) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา 5) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในมหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี แหล่งข้อมูลคือ มหาวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในมหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี และแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารของมหาวิทยาลัยที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการถอดเทปแล้ววิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา และประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษาไปใช้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 161 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานของศูนย์วิจัยและพัฒนา องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงาน

- 2.3 พัฒนาโครงการวิจัย
- 2.4 ติดตามความก้าวหน้างานวิจัย
- 2.5 ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินโครงการงานวิจัย
- 2.6 จัดทำและประสานงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา
- 2.7 จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มความรู้และทักษะด้านการวิจัย
- 2.8 ประเมินผลงานวิจัยในภาพรวมของสถาบันการอาชีวศึกษา
3. กลุ่มเผยแพร่และบริการด้านวิจัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้
 - 3.1 ดำเนินการด้านงานประสานงานวิจัย
 - 3.1.1 งานนโยบายและแผนการวิจัย
 - 3.1.2 งานงบประมาณการวิจัย
 - 3.1.3 งานทำสัญญาทุนอุดหนุนการวิจัย
 - 3.1.4 งานรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
 - 3.1.5 งานติดตามผลงานวิจัย
 - 3.1.6 งานประสานงานแหล่งทุนวิจัย
 - 3.1.7 งานคำสั่ง/ระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศและสัญญา
 - 3.2 ดำเนินการด้านงานเผยแพร่ผลงานวิจัย
 - 3.2.1 งานวารสารวิชาการ
 - 3.2.2 งานจัดนิทรรศการวิจัย
 - 3.2.3 งานประชุมสัมมนาทางวิชาการ
 - 3.2.4 งานฐานข้อมูลการวิจัย
 - 3.2.5 งานเผยแพร่ผลงานวิจัย
 - 3.2.6 งานตีพิมพ์ในวารสาร
 - 3.2.7 งานจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา
 - 3.3 ดำเนินการด้านงานพัฒนาศักยภาพนักวิจัย
 - 3.3.1 งานฝึกอบรมและพัฒนางานวิจัย/นักวิจัย
 - 3.3.2 งานพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่
 - 3.3.3 งานส่งเสริมพัฒนาการวิจัยในด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงาน แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของ ศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 ชั้น ได้แก่

- ชั้นที่ 1 การวางแผน
- ชั้นที่ 2 การดำเนินงานตามแผน
- ชั้นที่ 3 การตรวจสอบและประเมิน
- ชั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข
- ชั้นที่ 5 การจัดองค์การ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบัน การอาชีวศึกษา

รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานในศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของ สถาบันการอาชีวศึกษา มีความเหมาะสม ผลการสร้างรูปแบบบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของ สถาบันการอาชีวศึกษา

รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา		องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานในศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบัน การอาชีวศึกษา	องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหาร
องค์ประกอบของคณะกรรมการ 1. ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ประธาน 2. ผอ.สถาบันฯ รองประธาน 3. รอง ผอ.สถาบันฯ ที่ได้รับมอบหมาย กรรมการ 4. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (3 คน) กรรมการ 5. ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา (3 คน) กรรมการ 6. ผู้แทนครูผู้สอน (3 คน) กรรมการ 7. ผอ.ศูนย์วิจัยและพัฒนา กรรมการและ เลขาธิการ	หน้าที่คณะกรรมการดำเนินงาน 1. วางแผนกลยุทธ์ และกำหนดตัวชี้วัดการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ของสถาบันการอาชีวศึกษา 2. กำหนดกฎ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา 3. ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา การวิจัย การทดลอง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. กำกับ ดูแลการบริหารงานวิจัยของสถาบันการอาชีวศึกษา 5. รายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา 6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภาสถาบันมอบหมาย	1) งานธุรการ 2) งานสารสนเทศและแผนงานการวิจัย 3) งานความร่วมมือการวิจัย 4) งานพัฒนาศักยภาพการวิจัย 5) งานวิเคราะห์ ประเมินผล และเผยแพร่ผลงานวิจัย	ชั้นที่ 1 การวางแผน ชั้นที่ 2 การจัดองค์กร ชั้นที่ 3 การดำเนินงานตามแผน ชั้นที่ 4 การตรวจสอบประเมินผล ชั้นที่ 5 การปรับปรุงและพัฒนา

ภาพ 15 แสดงรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานในศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา และ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

1. องค์ประกอบคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาสถาบันการอาชีวศึกษา	ประธานกรรมการ
1.2 ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา	รองประธานกรรมการ
1.3 รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาที่ได้รับมอบหมาย	เป็นกรรมการ
1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (3 คน)	กรรมการ
1.5 ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา (3 คน)	กรรมการ
1.6 ผู้แทนครูผู้สอน (3 คน)	กรรมการ
1.7 ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา	กรรมการและเลขานุการ

2. หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ดังนี้

2.1 วางแผนกลยุทธ์ และกำหนดตัวชี้วัดการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ของสถาบันการอาชีวศึกษา

2.2 กำหนดกฎ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

2.3 ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา การวิจัย การทดลอง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 กำกับ ดูแลการบริหารงานวิจัยของสถาบันการอาชีวศึกษา

2.5 รายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภาสถาบันมอบหมาย

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานในศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 งาน คือ งานธุรการ งานสารสนเทศและแผนงานวิจัย งานความร่วมมือการวิจัย งานพัฒนาศักยภาพการวิจัย และงานวิเคราะห์ ประเมินผล และเผยแพร่ผลงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. งานธุรการ มี 5 ภาระงาน ดังนี้
 - 1.1 การดำเนินการบริหารทั่วไปเกี่ยวกับ งานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุ ครุภัณฑ์ การบริการ และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ
 - 1.2 การประสานงานโครงการวิจัยที่ได้รับทุน รวมทั้งการจัดทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุนจากแหล่งทุน และโครงการพิเศษอื่น ๆ
 - 1.3 การกำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงานโครงการที่ได้รับการจัดสรรโครงการวิจัย ทุนวิจัยสำหรับนักศึกษา และบุคลากร กับแหล่งทุนสนับสนุนทั้งในและต่างประเทศ
 - 1.4 การรายงานการประกันคุณภาพ และรายงานประจำปี
 - 1.5 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
2. งานสารสนเทศและแผนงานการวิจัย มี 4 ภาระงาน ดังนี้
 - 2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดทำงบประมาณ ให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ของสถาบันการอาชีวศึกษา
 - 2.2 การจัดทำฐานข้อมูลและทะเบียนงานวิจัย จัดทำทะเบียนเอกสารงานวิจัย และการให้บริการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยแก่บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ
 - 2.3 การทำเว็บไซต์สำหรับสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้า วิจัย และการเผยแพร่ผลงานของ นักศึกษา ครู นักวิจัย ของสถาบันการอาชีวศึกษา
 - 2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
3. งานความร่วมมือการวิจัย มี 4 ภาระงาน ดังนี้
 - 3.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยและการบริหารเครือข่ายการวิจัย
 - 3.2 การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือการวิจัยกับหน่วยงาน/แหล่งทุนจากภายนอก
 - 3.3 การประสาน สนับสนุนการสร้างบรรยากาศด้านการวิจัยและการสร้างวัฒนธรรมด้านการวิจัย
 - 3.4 การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
4. งานพัฒนาศักยภาพการวิจัย มีหน้าที่และความรับผิดชอบ 5 ภาระงาน ดังนี้
 - 4.1 การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมการวิจัย
 - 4.2 การจัดสัมมนา/อบรม/ดูงาน ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และสนับสนุนการไปเสนอผลงาน/อบรม/ดูงาน ทั้งในและต่างประเทศ
 - 4.3 การส่งเสริม และจัดกิจกรรมที่สนับสนุนต่อการพัฒนาคุณภาพการวิจัย จริยธรรมการวิจัย

4.4 การจัดกิจกรรมเชิงรุกเกี่ยวกับนักวิจัย และคณะวิจัย/หน่วยงานที่มีผลงานวิจัยดีเด่น

4.5 การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5. งานวิเคราะห์ ประเมินผล และเผยแพร่ผลงานวิจัย มี 7 ภาระงาน ดังนี้

5.1 การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจากสถาบันการอาชีวศึกษา

5.2 การให้บริการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

5.3 ดำเนินการกำกับและติดตามคุณภาพการวิจัยให้ได้มาตรฐาน

5.4 การสนับสนุนการนำผลงาน ด้านวิชาการและวิจัยไปประยุกต์ใช้

5.5 การสนับสนุน ส่งเสริม และเผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการ เช่น รายงานการวิจัย รายงานประจำปี รวบรวมบทความของงานวิจัย นามานุกรมแหล่งทุนวิจัย วารสารทางวิชาการ เป็นต้น

5.6 การสนับสนุนผลงานวิจัยไปจดลิขสิทธิ์ และอนุสิทธิบัตร

5.7 การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan: P)

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

2. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุ

3. กำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และวิธีดำเนินการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร (Organize: O)

1. การจัดโครงสร้างองค์กรของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

2. การแบ่งงานหรือการมอบหมายงาน

3. การจัดสายการบังคับบัญชา

4. การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน

5. การจัดสรรทรัพยากรให้กับฝ่ายในศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผน (Do: D)

1. การศึกษาวิธีปฏิบัติตามแผนงานบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา
2. การปฏิบัติเป็นการดำเนินการตามวิธีการหรือแนวทางที่กำหนดและเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
3. การนิเทศการปฏิบัติงานตามแผนงานบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบประเมินผล (Evaluate: E)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดของการประเมินศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา
2. กำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบและประเมินผลและขั้นตอนของการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
3. การปฏิบัติการประเมินผล
4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
5. การรายงานผลการปฏิบัติงานศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและพัฒนา (Act: A)

1. การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาว่าผลการประเมินเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก็ค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขเพื่อมิให้เกิดปัญหาเดิมซ้ำอีก
2. ร่วมกันแสวงหาแนวทางปรับปรุง และหากการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้แล้วให้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป
3. กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน

เงื่อนไขความสำเร็จ

ความสำเร็จของรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) นโยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางการอาชีวศึกษา และ 2) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางการอาชีวศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เงื่อนไขที่ 1 นโยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางการอาชีวศึกษา

1. นโยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีความชัดเจน ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม มีการกำหนดนโยบายเฉพาะ สำหรับส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา
2. รัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนด้านเทคโนโลยี/เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และบุคลากรเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องเฉพาะโดยตรง
3. รัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญทางด้านการวิจัยอย่างได้ผลเป็นรูปธรรม

เงื่อนไขที่ 2 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางการอาชีวศึกษา

1. รัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนด้านงบประมาณ เทคโนโลยี/เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เป็นการเฉพาะอย่างเพียงพอและทั่วถึง และจัดหาแหล่งทุนการวิจัยจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. รัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณและอัตรากำลังบุคลากรทางด้านการวิจัย
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษาไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา มีความเห็นว่า การนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ไปใช้ มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา มีประเด็นสำคัญในการวิจัยที่นำเสนอ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 13 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นประธานกรรมการ 2) ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นรองประธานกรรมการ 3) รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (3 คน)

เป็นกรรมการ 5) ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา (3 คน) เป็นกรรมการ 6) ผู้แทนครูผู้สอน (3 คน) เป็นกรรมการ 7) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ดังนี้ 1) วางแผนกลยุทธ์ และกำหนดตัวชี้วัดการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ของสถาบันการอาชีวศึกษา 2) กำหนดกฎ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา 3) ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษารววิจัย การทดลอง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) กำกับ ดูแลการบริหารงานวิจัยของสถาบันการอาชีวศึกษา 5) รายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่สภาสถาบันมอบหมาย ทั้งนี้เพราะเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนา ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และเพื่อให้เกิดความรวดเร็วใจ การตัดสินใจ และลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลขึ้นมา 1 ชุด คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิษณุ ตูลสุข (2548, หน้า 29-31) ที่กล่าวว่า การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลเปิดโอกาสให้คณะกรรมการได้ใช้ดุลยพินิจ ตัดสินใจ จากการอภิปรายถึงเหตุผลการดำเนินการประกอบข้อมูลข้อเท็จจริง จึงไม่ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือภูมิหลังของบุคคล ผลของการใช้ดุลยพินิจจึงรอบคอบ และมีความเสี่ยงน้อย แต่มีข้อจำกัดคือ ความล่าช้าในการดำเนินการ องค์ประกอบขององค์คณะบุคคลประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ รองประธานคณะกรรมการ กรรมการมาจากตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ และกรรมการและเลขานุการ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2549) ที่จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ คือ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Kasetsart University Research and Development Institute KURDI) โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานและบริหารการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยฯ บริหารงานโดยคณะกรรมการประจำสถาบันวิจัยและพัฒนาซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนคณะ สถาบัน สำนัก ที่มีการวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ เป็นกรรมการ ส่วนการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย บุคลากรของสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นหน้าที่ประจำ โดยมีอาจารย์จากคณะ ภาควิชาช่วยบริหารงาน

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานในศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 งาน คือ งานธุรการ งานสารสนเทศและแผนงานการวิจัย งานความร่วมมือการวิจัย งานพัฒนาศักยภาพการวิจัย และงานวิเคราะห์ ประเมินผล และเผยแพร่ผลงานวิจัย ทั้งนี้

การกำหนดขอบข่ายงานของศูนย์วิจัยเป็น 5 งานดังกล่าว เพื่อให้ครอบคลุมงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีการแบ่งงานออกเป็น 5 งาน คือ งานธุรการ งานวิเคราะห์โครงการและแหล่งทุน งานวิจัยเฉพาะกิจและมาตรฐานการวิจัย งานการจัดการผลผลิตการวิจัย และงานสารสนเทศการวิจัย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่ได้มีการกำหนดเป้าหมายด้านการพัฒนาด้านการวิจัย ในส่วนของการดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานกลาง เพื่อทำหน้าที่วางแผน บริหารประสานงาน ติดตามและประเมินผล หาทุน และเผยแพร่งานวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งพิจารณาบูรรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน จัดตั้งอุทยานเทคโนโลยี (Technology - Park) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2549) ที่มีขอบข่ายงาน ดังนี้ การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยและการบริการ การให้รางวัลนักวิจัย / ผลงานวิจัย การสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารต่างประเทศ การติดตามประเมินผลโครงการวิจัย การจัดกิจกรรมเสริมสร้างงานวิจัย

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน คือ การวางแผน (Plan: P) การจัดองค์กร (Organize: O) การดำเนินการตามแผน (Do: D) การตรวจสอบประเมินผล (Evaluate: E) และการปรับปรุงและพัฒนา (Act: A) ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้เป็นปัจจัยสำคัญมาก ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนา มีการดำเนินงานไปรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลียม เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (William Edwards Deming, 1993) ที่กล่าวว่า การบริหารธุรกิจควรมีการวิเคราะห์กระบวนการ การวัดคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และการระบุแหล่งผลิตสินค้า เพื่อให้รู้ความต้องการของลูกค้า พร้อมให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกระบวนการในการผลิต ต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ และสอดคล้องกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 2551, หน้า 41) และมหาวิทยาลัยพายัพ (ม.ป.ป.) ที่ได้วิเคราะห์และจัดรูปแบบระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยใช้แนวความคิดของทฤษฎีระบบ และใช้แนวความคิดของ PDCA เป็นเครื่องมือแห่งคุณภาพ (Quality Tools) วิบูลย์ คงมั่น (2548, หน้า 14) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมายกำหนด รวมทั้งสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 2551, หน้า 41) ที่ได้นำวงจร PDCA มาใช้ในการดำเนินงานของคณะเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของบางฮาร์ท และทรัลล์ (Banghart and Trull, 1973) ที่กล่าวว่า ในการวางแผนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ปัญหา ในแต่ละหน่วยงานหรือพื้นที่ 2) การสร้างแนวคิดและการออกแบบแผนงาน 3) การประเมินแผนงาน 4) การกำหนดจำแนกแผนงาน 5) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 6) การติดตามการปฏิบัติตามแผน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลูเธอร์ เฮซ กุลลิก และ ไลน์ดอล อัลวิก (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick) (สมคิด บางโม, 2544, หน้า 72) ได้แบ่งการบริหารงานได้ 7 ประการด้วยกัน คือ การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้าง ๆ (Planning), การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงการบริหาร (Organizing), การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน (Staffing), การวินิจฉัยสั่งการ (Directing), การประสานงานหรือสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน (Co-ordinating), การเสนอรายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณการเงิน (Budgeting) และสอดคล้องกับแนวคิดของ คูนท์ซ์และโอ ดอนเนลล์ (Koontz and O'Donnell, 2001, p. 9) ได้ให้แนวคิดกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจูงใจ (Motivating) และการควบคุมงาน (Controlling)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเขียนนโยบาย กลยุทธ์ แผนงาน และวิธีดำเนินการ ของศูนย์การวิจัยและพัฒนา ของสถาบันการอาชีวศึกษา ควรมีการกำหนดให้ชัดเจน มองเห็นแนวทางในการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง

1.2 การจัดองค์กร ควรมีการแบ่งงานหรือการมอบหมายงานที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน หากเริ่มแรกบุคลากรยังมีน้อย ควรมีการแบ่งงานที่ใกล้เคียงกัน เกื้อกูลกันให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และแม่นยำ

1.3 การตรวจสอบประเมินผล ต้องมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ง่าย และส่งเสริมให้การทำงาน หรือการทำวิจัยเกิดการพัฒนา และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

1.4 การกำหนดคุณสมบัติผู้ประเมินต้องมีการกำหนดอย่างชัดเจน และครอบคลุมทุกศาสตร์ของการวิจัย รวมทั้งกำหนดให้ผู้ประเมิน ประเมินงานได้ตรงกับสายงานของตนเอง ไม่มีการข้ามสายงาน เช่น ผู้ที่อยู่ในสายงานเกษตรกรรม ต้องเป็นผู้ประเมินในศาสตร์ของเกษตรกรรม ไม่ควรให้ประเมินในศาสตร์อื่นที่ไม่ถนัด เพราะอาจทำให้เกิดความไม่มีคุณภาพของงานวิจัยได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยระหว่างสถานศึกษา
ในสถาบันการอาชีวศึกษา

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยระหว่างสถาบันการ
อาชีวศึกษากับสถานประกอบการ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการวิจัยของศูนย์วิจัยและ
พัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา